

Posúdenie monografií a štúdií predložených doc. PhDr. Štefanom Juskom ako súčasť žiadosti o vymenovanie za profesora v odbore dejiny filozofie

Predložené monografie sú dokladom toho, že doc. Štefan Jusko patrí k popredným znalcom diela Jána Patočku, Friedricha Nietzscheho a Martina Heideggera. Uvedení myslitelia sú pre neho predmetom celej série interpretácií objektivizovaných v monografiách, štúdiách, recenziách a popularizujúcich článkov. Doc. Jusko svoje základné myšlienkové inštrumentárium čerpá práve z diel uvedených mysliteľov. Pokiaľ však ide o demonštrovanú znalosť, zreteľne J. Patočka a F. Nietzsche majú v myslení doc. Juska silnejšie postavenie ako M. Heidegger. Centrálné orientačné body doc. Jusko nachádza práve v diele Jana Patočku. V tomto zmysle by sme mohli povedať, že na niektorých miestach interpretuje Patočku Patočkom. A aj tam, kde sa meno J. Patočka fakticky nevyskytuje (ide o monografiu **Heidegger – Nietzsche** /Problém interpretácie/) je orientácia na spôsob

myslenia inšpirovaný J. Patočkom zreteľne prítomná.

Dielo všetkých troch orientujúcich mysliteľov je rozsiahle, v prípade M. Heideggera dokonca veľmi rozsiahle a preto každá interpretácia je redukciou. Pokiaľ je tato redukcia metodicky zdôvodnená, tak umožňuje jasnejšie zachytiť profil skúmaných autorov. Monografia *Heidegger – Nietzsche* (Košice 2018) je založená práve na tomto princípe. Doc. Jusko venuje pozornosť metodologickým otázkam interpretácie, pričom zdôrazňuje, že interpretácia nie je asymetrickým vzťahom, v ktorom interpretujúci pretvára interpretované dielo na svoj obraz, ale že ide o interakciu interpretujúceho a interpretovaného. Heidegger, aspoň vo svojej monografii *Nietzsche*, ktorá je systematizáciou prednášok z rokov 1936 až 1946, sa plne usiluje „včleniť“ interpretovaného autora do svojho spôsobu myslenia: Vlastne aj o Heideggerovej interpretácii Nietzscheho môžeme povedať to, čo E. Cassirer povedal o Heideggerovej interpretácii I. Kanta, že totiž nejde o interpretáciu, ale o uzurpáciu. Samozrejme, ide aj o to, ako sa k takejto „uzurpácii“

postavíme, môžeme v nej vidieť zachytenie podstaty (dobrá interpretácia je tá, ktorá povie o autorovi viac ako vedel autor sám o sebe), môžeme v nej vidieť aj redukciu, ochudobnenie interpretovaného autora. Doc. Jusko sa zreteľne prikláňa k druhej možnosti, na niekoľkých miestach poukazuje na obmedzenia Heideggerovej interpretácie Nietzscheho (najostrejšie napr. na s. 155, kde zisťuje „*očividné prekrúcanie textu*“ /Nietzscheho textu Heideggerom/). Doc. Jusko sa sústreďuje na interpretáciu tém, ktoré sú charakteristické pre prvú časť Heideggerovej interpretácie Nietzscheho (vôľa k moci ako umenie, večný návrat rovnakého a čiastočne vôľa k moci ako poznanie). V tejto súvislosti sa možno spýtať, ako vidí doc. Jusko vzťah medzi Nietzscheho teóriou umenia a Heideggerovou koncepciou umeleckého diela ako je vyložená v jeho diele „*Pôvod umeleckého diela*“.

Monografia „*Sokratovská otázka ako filozofický problém*“ (2018) tematizuje podoby Sokrata a Platóna v diele J. Patočku a F. Nietzscheho. Sokrates a Platón v oboch prípadoch vystupujú nie ako historické osoby, skôr ako Rorschachove škvrny, do ktorých si

zmienení myslitelia premietajú svoje idey. Treba však oceniť, že práve spôsob ako je utváraný obraz Sokrata v koncepciách J. Patočku a F. Nietzscheho hovorí veľa o povahe ich filozofie. Rorschachov test má predsa len v psychológii osobnosti veľkú výpovednú hodnotu, jeho analógia môže byť použitá aj pri analýze dejín filozofického myslenia. Tu však predsa si len neodpustím kritickú poznámku. Autor monografie sa pohybuje v rámci jasne vyhraneneho okruhu literatúry. To dodáva jeho analýzam homogenitu, zároveň však, aspoň z hľadiska vonkajšieho pozorovateľa, teda človeka, ktorý na autorom preferovaných mysliteľov pozerá s istou skepsou, aj istú limitovanosť. Práve v prípade „obrazov“ Sokrata sa táto limitovanosť stáva až nápadnou. Keď už Sokrates a „obrazy“ Sokrata, prečo nie je ani len spomenutá monografia J. L. Fischera „*Sokrates nelegendární*“ (1965), ktorá predsa je v okruhu českej a slovenskej literatúry vari jediným originálnym prínosom k poznaniu Sokrata ako osobnosti.

Monografia *Nietzsche a grécka filozofia* (2014) je venovaná podrobnej analýze vzťahu Nietzscheho ku gréckym mysliteľom.

Z hľadiska interpretácie Nietzscheho filozofie ide o kľúčovú tému, autor pri jej spracovaní preukázal mimoriadnu erudovanosť a sčítanosť v Nietzscheho dielach. I tu sa však pohybuje v okruhu síce vysoko relevantnej, predsa však len navzájom sa potvrdzujúcej literatúre. Ani tu by nezaškodil „pohľad zvonku“, teda konfrontácia Nietzscheho pohľadu so súčasným štandardným dejepisectvom ideí. Ide však o legitímne rozhodnutie „vidieť veci“ práve z tohto a tohto hľadiska.

Práca „*Mýtus v Patočkovej filozofii*“ (2015) je síce deklarovaná ako vysokoškolská učebnica, spôsobom svojho prevedenia sa však blíži štandardnej monografii. Autor sa pokúsil o systematizáciu Patočkových vyjadrení na tému mýtus. Ide o dôkladne, v českej

Patočku mimoriadne dôležitého motívu, totiž spôsobu „prítomnosti“ mýtu v dejinách vývoja filozofického myslenia.

Záver: Predložené monografie ako aj súbory štúdií a doklady o pedagogickej a organizátorskej činnosti jednoznačne svedčia o tom, že doc. PhDr. Štefan Jusko, PhD. spĺňa všetky kritéria podmieňujúce

udelenie vedecko-pedagogického titulu
„profesor“ v odbore inauguračného konania
dejiny filozofie. Navrhujem, aby mu vedecko-
pedagogický titul „profesor“ v odbore dejiny
filozofie bol udelený.

Bratislava

21.09.2021

Prof. PhDr. František Novosád, CSc.,
Filozofický ústav Slovenskej akadémie vied